

СТАНОВИЩЕ

на проф. д-р Тони Шекерджиева-Новак

за дисертационния труд на Кръстин Настев на тема:

ХОРЪТ И ХОРОВИЯТ ДИРИГЕНТ В ОПЕРАТА. АСПЕКТИ ПРИ ПОДГОТОВКАТА НА ОПЕРНИЯ ХОР: ВОКАЛНИ, ЕЗИКОВИ И ДРАМАТУРГИЧНОМУЗИКАЛНИ ПРОБЛЕМИ ПРИ РАБОТАТА С ОПЕРЕН ХОР

за придобиване на образователната и научна степен „доктор” по научна специалност: 8.3. Музикално и танцово изкуство

Съответствие с изискванията на нормативните актове за присъждане на образователната и научна степен „доктор”

Дисертацията е разработена в съответствие с нормативните изисквания за присъждане на образователната и научна степен „доктор” и е преминала през регламентиранияте процедури на обсъждане, контрол и насочване към защита.

Обща характеристика на дисертационния труд

Трудът е в обем от 233 страници. Съдържанието включва увод, три глави, заключение, библиография (6 източника на кирилица, 47 на латиница и 18 интернет източници), справка за приносните моменти на труда, 3 публикации по темата на дисертацията и три приложения.

Обоснована е актуалността на темата и са дефинирани обекта, предмета, целта, задачите и основната докторска теза.

Докторската дисертация на Кръстин Настев е уникална поради факта, че до този момент *„оперният хор не е бил обект на самостоятелно изследване.”* (стр. 1). Работата е опит за навременен анализ на неизследваната територия на оперния хор и е посветена на хормайсторската методология при работа с подобен състав. Особено ценна е представената систематизирана помощна литература и практическите насоки при употребата на Международната Фонетична Азбука (МФА) в работата с оперни заглавия на италиански, немски и френски езици. Коментирана е нуждата от специфична вокално-техническа грамотност, която би помогнала на хормайстора да обедини в качествена хомогенна звучност гласовете на своя състав.

Темата на дисертацията е задълбочено проучена, с подчертана практическа приложност и всяка следваща научна работа в тази посока следва да се съобрази с това изследване.

Оценка за постиженията и получените научно-приложни резултати

Произходът на оперния хор, неговото развитие и ролята му в оперния жанр през различните епохи от европейското музикално изкуство е проследено в първа глава, която предлага и идеи за анализ на дадена хорова сцена, както и мястото в партитурата, където може „да бъде търсен ключа към разгадаването на драматургичната ѝ същност“.

Втора глава, *Анатомично-акустични основи на вокалната педагогика на диригента в оперния хор*. Очакването, че ще бъде представена някаква специфична вокална педагогика на диригента, не се оправда. Тъй като докторантът се позовава и представя изследвания на различни и много интересни автори, но и тези на проф. Иван Максимов, препоръчвам да използва неговата формулировка „гласни гънки“, която е много по-точна и научно обоснована. (В дисертацията е използвана неустановена терминология – гласни връзки, гласни струни) Всъщност, двете цитирани издания са плод на едно изключително ползотворно сътрудничество между проф. Максимов и българските вокални педагози. „С изключение на трудовете на Иван Максимов – налични днес единствено в частни и специализирани библиотеки, – литература на български език, лесно достъпна за учащи се и студенти, не е издавана през последните години“ (стр.103 от дисертацията). Този цитат от дисертацията на Кръстин Настев ни показва, колко лошо промотираме постиженията от дисертационните си трудове. Много нови изследвания са посветени на вокалната педагогика, която по същество не би трябвало да се различава от „вокалната педагогика на диригента в оперния хор“.

Приветствам дисертанта за желанието да наложи като важен елемент в работния процес на хоровите колективи Международната фонетична азбука. И въпреки, че трябва да бъдем по-внимателни и в твърдения, като: „За съжаление, педагогическа литература на български език в тази сфера почти не съществува“ (стр.105), коментирайки налични изследвания върху основните правила и принципи за решаване на лингвистично-фонетичните проблеми в трета глава, подкрепям приносния ѝ характер.

Без да се спирам на всички съдържателни аспекти на дисертационното изследване, приемам някои от откритите от дисертанта най-важни пунктове в него:

1. Представено е систематизирано музикално-драматургично и стилистично изследване на оперния хор, проследяващо произхода, еволюцията и ролята му в оперния жанр през различните епохи от европейското музикално изкуство.
2. Направен е опит за типологизиране на оперни хорови сцени в периода от началото на XVII век до втората половина на XIX век.
3. Дадени са практически насоки за модифициране на гласни при търсене на качествен вокален резонанс в хоровите партии.

Не съм съгласна с твърдението в глава втора, че се „допълва и доразвива теми представени теоретично на български език само от Иван Максимов в книгите „Вокална Фонология“ и „Фониатрия““.

4. Очертана е нуждата от познаването на Международната фонетична азбука като средство за научаване на правилно произношение. Представено е своеобразно

музикално-фонетично ръководство, което може да бъде ползвано като справочна литература.

5. Допълнена е вече съществуващата справочна литература на български език с фонетичните изисквания при пеене на немски език, като се обяснява разликата между говорния и певческия изказ.

6. Направен е опит да се систематизира оперното творчество на XX век.

7. Проведена е анкета с цел установяването на образователното ниво в българските оперни хорове.

Кръстин Настев е възпитаник на НУМТИ „Добрин Петков“, което завършва със засилено изучаване на теоретични дисциплини, хорово дирижиране и обой. Още като ученик свири многократно като обоист в концерти и спектакли на Пловдивската филхармония и Пловдивската опера. Бакалавърска степен получава в АМТИИ, Пловдив, при доц. Крикор Четинян, а магистърската си степен завършва в НМА: хорово дирижиране в класа на проф. Мирослав Попсавов и оркестрово дирижиране при проф. Пламен Джуров. Негови преподаватели са и проф. д-р Адриана Благоева и проф. д-р Теодора Павлович.

Дирижира операта в Анталия, където е поканен да преподава и да ръководи хора и оркестъра на Консерваторията. През 2012 г. сътрудничи на European Chamber Opera със седалище в Лондон по време на концертно турне в Азия. През 2013 г. получава специална награда от конкурса за хорови диригенти, организиран от Еуропа Cantat в Санкт Петербург. В периода 2015-2018 г. работи с хорови състави в Германия и Швейцария и дебютира на сцената на Софийската опера с операта „Селска чест“ от П. Маскани. Реализира студийни записи със Симфоничния оркестър на БНР и сопраното Светлана Донева-Ехингер. Кариерата му на диригент продължава в Бийл - Швейцария, София, Пловдив. От сезон 2018/2019 г. е щатен диригент във Варненската опера. Член на жури на международни фестивали. Личните ми впечатления от работата му като диригент са позитивни, като прави впечатление амбицията и търсенията му при работата с оперния състав.

Дисертацията на докторант Кръстин Настев отговаря напълно на професионалните стандарти за качество и е съществен принос към оформянето на един по-цялостен профил от теоретични разработки върху неизследваната територия на оперния хор и хормайсторската методология при работа с подобен състав. Подчертавам актуалността на избраното изследователско поле. Считам, че формулираната тема притежава перспективна научна и приложна насоченост.

На основата на казаното до тук оценявам положително докторската дисертация и предлагам на уважаемото научно жури да **присъди образователната и научна степен „доктор“ по специалност 8.3. „Музикално и танцово изкуство“ на Кръстин Настев Настев.**

16.02.2023 г.

Проф. д-р Т. Шекерджиева-Новак